

CHUYÊN ĐỀ
**TƯ DUY, NHẬN THỨC MỚI VỀ QUỐC PHÒNG,
BẢO VỆ TỔ QUỐC CỦA ĐẠI HỘI XIV**
(*Đồng chí **Phan Văn Giang**, Ủy viên Bộ Chính trị,
Bộ trưởng Bộ Quốc phòng trình bày*)

Quốc phòng là công cuộc giữ nước bằng sức mạnh tổng hợp của toàn dân tộc, trong đó sức mạnh quân sự là đặc trưng, lực lượng vũ trang nhân dân làm nòng cốt.

Quan điểm về quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc là bộ phận quan trọng trong hệ thống quan điểm, đường lối lãnh đạo cách mạng của Đảng, là “kim chỉ nam” cho toàn Đảng, toàn dân, toàn quân trong thực hiện nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Trong quá trình lãnh đạo, tư duy, nhận thức của Đảng về quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc không ngừng được bổ sung, phát triển, hoàn thiện phù hợp với thực tiễn từng giai đoạn cách mạng, góp phần thực hiện thắng lợi nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Trên cơ sở tổng kết sâu sắc thực tiễn, đánh giá khách quan xu thế thời đại, tình hình thế giới, khu vực và trong nước, Đại hội XIV của Đảng xác định những chủ trương chiến lược có tính đột phá, mở đường, khẳng định quyết tâm, khát vọng của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân trong kỷ nguyên vươn mình, xây dựng đất nước phồn vinh, thịnh vượng, trong đó lĩnh vực quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc có bước phát triển mới.

Nội dung giới thiệu: gồm 2 phần:

1. Tình hình thế giới, khu vực, trong nước tác động đến quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc
2. Những tư duy, nhận thức mới về quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc trong Văn kiện Đại hội XIV của Đảng.

Phương pháp: Giới thiệu, kết hợp sử dụng hình ảnh minh họa.

Thời gian: 30 phút.

Tài liệu Nghiên cứu: Văn kiện Đại hội XIII, XIV của Đảng, Nghị quyết số 44-NQ/TW của Ban chấp hành Trung ương Đảng khoá XIII về Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Nghị quyết số 24-NQ/TW, Kết luận số 31-KL/TW của Bộ Chính trị về Chiến lược quốc phòng, Chiến lược quân sự Việt Nam. Luật Quốc phòng năm 2018 và các văn bản quy phạm pháp luật hiện hành.

I. TÌNH HÌNH THẾ GIỚI, KHU VỰC, TRONG NƯỚC TÁC ĐỘNG ĐẾN QUỐC PHÒNG, BẢO VỆ TỔ QUỐC

1- Tình hình thế giới, khu vực

Thế giới đang trải qua những biến động to lớn, diễn biến rất nhanh chóng, phức tạp, khó dự báo. Hòa bình, hợp tác, phát triển vẫn là xu thế lớn, song đứng trước nhiều thách thức mới. Cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn, xung đột, chiến tranh diễn ra ở nhiều khu vực, dưới nhiều hình thức, phức tạp và quyết liệt hơn. Luật pháp quốc tế và các thể chế đa phương toàn cầu đứng trước những thử thách lớn.

Các nước điều chỉnh chiến lược và phương thức phát triển nhằm thích ứng với tình hình mới. Tăng ngân sách quốc phòng, chạy đua vũ trang ngày càng quyết liệt, các nước đẩy mạnh hiện đại hóa quân đội, tăng cường năng lực quân sự với những thế hệ vũ khí mới và trở thành xu thế phổ biến.

Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư phát triển mạnh mẽ, tạo đột phá trên các lĩnh vực. Sự xuất hiện của các loại vũ khí, trang bị kỹ thuật quân sự hiện đại đã làm thay đổi cơ bản tổ chức quân đội, hình thái, phương thức tiến hành chiến tranh.

2- Tình hình trong nước

Sau 40 năm đổi mới, thế và lực, sức mạnh tổng hợp quốc gia, uy tín quốc tế, niềm tin của nhân dân ngày càng được nâng cao, tạo ra những tiền đề quan trọng để xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Cuộc cách mạng về tinh gọn tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị cùng với những quyết sách chiến lược, đang mở ra cơ hội lịch sử, bước ngoặt cho sự phát triển mạnh mẽ của đất nước trong kỷ nguyên mới.

Tuy nhiên, sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, bên cạnh thời cơ, thuận lợi cũng gặp không ít những khó khăn, thách thức. Các thế lực thù địch, phản động ngày càng ráo riết với nhiều hình thức, thủ đoạn thâm hiểm chống phá Đảng, Nhà nước và chế độ ta. Các thách thức an ninh phi truyền thống ngày càng nghiêm trọng, nhất là an ninh mạng, khủng bố, thiên tai, dịch bệnh hết sức phức tạp, khó lường.

II. TƯ DUY, NHẬN THỨC MỚI VỀ QUỐC PHÒNG, BẢO VỆ TỔ QUỐC ĐẠI HỘI XIV CỦA ĐẢNG

1- Về mục tiêu quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc

Đại hội XIV, xác định: Bảo vệ cao nhất lợi ích quốc gia - dân tộc, kiên định bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc; bảo

vệ Đảng, Nhà nước, Nhân dân, chế độ xã hội chủ nghĩa; bảo vệ thành quả cách mạng, sự nghiệp đổi mới, công nghiệp hóa, hiện đại hóa; bảo vệ nền văn hóa và uy tín, vị thế quốc tế của đất nước; bảo vệ vững chắc an ninh quốc gia, an ninh con người, an ninh kinh tế, an ninh mạng; tăng cường quốc phòng toàn dân, phòng thủ chủ động; ngăn ngừa, đẩy lùi từ sớm các nhân tố gây mất ổn định chính trị từ bên trong; giữ vững an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội; giữ vững và củng cố môi trường hòa bình để xây dựng, phát triển đất nước.

Đại hội XIV kế thừa, phát triển các nội dung về bảo vệ Tổ quốc từ các kỳ đại hội trước, đồng thời bổ sung mục tiêu *“Bảo đảm cao nhất lợi ích quốc gia - dân tộc” lên trên hết, trước hết; “bảo vệ uy tín, vị thế quốc tế của đất nước”, “bảo vệ an ninh con người”, “an ninh kinh tế, an ninh mạng”; “tăng cường quốc phòng toàn dân, phòng thủ chủ động; ngăn ngừa, đẩy lùi từ sớm các nhân tố gây mất ổn định chính trị từ bên trong”, giữ vững và củng cố môi trường hòa bình, phát triển đất nước.*

Đây là quan điểm, chủ trương thể hiện sâu sắc sự phát triển tư duy mới của Đảng đối với nhiệm vụ quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc, là định hướng chiến lược để toàn Đảng, toàn dân và toàn quân tập trung triển khai thực hiện có hiệu quả nhiệm vụ quốc phòng, bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong tình hình mới.

2- Về nhiệm vụ quốc phòng

Đại hội XIV xác định: *Tăng cường quốc phòng, bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa là nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên của Đảng, Nhà nước, hệ thống chính trị và toàn dân, trong đó Quân đội nhân dân là nòng cốt, nhưng có bước phát triển mới.*

Khẳng định tăng cường quốc phòng, an ninh và đẩy mạnh đối ngoại, hội nhập quốc tế là trọng yếu, thường xuyên, giữ vững ổn định chính trị, xã hội, giữ vững môi trường hòa bình, ổn định, bảo vệ quốc gia - dân tộc từ sớm, từ xa và nâng cao vị thế của Việt Nam trên trường quốc tế.

- Xây dựng nền quốc phòng toàn dân vững mạnh, hiện đại; xây dựng khu vực phòng thủ chủ động vững chắc.

Nền quốc phòng toàn dân là sức mạnh quốc phòng của đất nước, được xây dựng trên nền tảng chính trị, tinh thần, nhân lực, vật lực, tài chính, mang tính chất toàn dân, toàn diện, độc lập, tự chủ, tự cường.

Nền quốc phòng toàn dân, thế trận quốc phòng toàn dân gắn với nền an

ninh nhân dân, nền biên phòng toàn dân, thể trận quốc phòng toàn dân gắn kết chặt chẽ với nền an ninh nhân dân, thể trận an ninh nhân dân, xây dựng “thể trận lòng dân”, phòng thủ quân khu và khu vực phòng thủ vững chắc.

Công tác giáo dục bồi dưỡng kiến thức quốc phòng được triển khai rộng rãi, đi vào nền nếp và có hiệu quả thiết thực; tạo chuyển biến về nhận thức, trách nhiệm, hành động của cả hệ thống chính trị và toàn dân đối với hai nhiệm vụ chiến lược, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Kết hợp chặt chẽ quốc phòng, an ninh với kinh tế, văn hóa, xã hội, đối ngoại; phát triển kinh tế vùng; xây dựng, phát triển kinh tế quốc phòng biển đảo; tăng cường tiềm lực quốc phòng trên hướng, địa bàn chiến lược trọng điểm.

Xây dựng quy hoạch tổng thể thể trận quốc phòng gắn với phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội, đối ngoại của đất nước, cũng như từng khu vực, địa phương, phù hợp với địa giới hành chính mới và các hình thái chiến tranh, phương thức tác chiến hiện đại.

Thực hiện tốt nhiệm vụ phòng thủ dân sự; chuẩn bị đầy đủ lực lượng, phương tiện, phương án để thực hiện nhiệm vụ “chiến đấu” của Quân đội trong thời bình.

- Đại hội XIV xác định: Tăng cường tiềm lực, sức mạnh tổng hợp quốc gia; nâng cao khả năng huy động đáp ứng yêu cầu trong mọi tình huống quốc phòng.

Tiềm lực quốc phòng là khả năng về nhân lực, vật lực, tài chính, tinh thần ở trong nước và ngoài nước có thể huy động được để thực hiện nhiệm vụ quốc phòng, đáp ứng yêu cầu bảo vệ vững chắc Tổ quốc.

Xây dựng tiềm lực quốc phòng cần xây dựng đồng bộ, thống nhất các tiềm lực: tiềm lực chính trị, tiềm lực kinh tế, văn hoá, xã hội; tiềm lực khoa học - công nghệ; tiềm lực quân sự; phải bắt đầu từ xây dựng thể trận quân sự, dựa vào nhân dân, xây dựng tiềm lực chính trị tinh thần, lấy xây dựng “thể trận lòng dân” vững chắc là then chốt.

3- Về xây dựng Quân đội nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại

Xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại là chủ trương lớn, thể hiện tư duy, tầm nhìn chiến lược của Đảng, Nhà nước ta đối với sự nghiệp xây dựng Quân đội, củng cố quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc. Đây cũng là đòi hỏi khách quan, nhằm bảo đảm đủ sức mạnh hoàn thành thắng lợi mọi nhiệm vụ trong tình hình mới.

- Đại hội XIII, xác định: Xây dựng Quân đội nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, một số quân chủng, binh chủng, lực lượng tiến thẳng lên hiện đại. Đến năm 2025, cơ bản xây dựng Quân đội tinh, gọn, mạnh, tạo tiền đề vững chắc, phấn đấu năm 2030 xây dựng Quân đội nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại.

- Đại hội XIV, khẳng định: Xây dựng Quân đội nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại.

Quán triệt, triển khai thực hiện Nghị quyết Đại hội XIV của Đảng về xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại; chỉ đạo của đồng chí Tổng Bí thư về “2 kiên định, 2 đẩy mạnh, 2 ngăn ngừa”, “5 vững”¹ và mục tiêu “quyết tâm nghiên cứu, sản xuất vũ khí trang bị tiên tiến, hiện đại”. Hơn 80 năm qua, Quân đội luôn thực hiện tốt ba chức năng “đội quân chiến đấu, đội quân công tác, đội quân lao động và sản xuất”.

- Thực hiện chức năng là đội quân chiến đấu, Quân đội nhân dân được xây dựng cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại; vững mạnh về chính trị, tư tưởng và tổ chức, tuyệt đối trung thành với Đảng, Tổ quốc và Nhân dân; tổ chức tinh, gọn, mạnh có cơ cấu đồng bộ, hợp lý giữa các thành phần, lực lượng; giữa lực lượng thường trực và dự bị động viên; sắp xếp tổ chức quân sự địa phương đồng bộ với tổ chức chính quyền địa phương 2 cấp. Đang triển khai thành lập 3 trường thiếu sinh quân tại miền Bắc, Trung, Nam.

- Thực hiện chức năng là đội quân công tác, Quân đội nhân dân luôn là lực lượng nòng cốt tham gia công tác vận động quần chúng, xây dựng hệ thống chính trị cơ sở.

- Thực hiện chức năng là đội quân lao động sản xuất, các tập đoàn, các đoàn, binh đoàn, khu kinh tế - quốc phòng phát huy tốt vai trò phát triển kinh tế - xã hội nói chung và ở địa bàn vùng sâu, vùng xa, biên giới, biển đảo; các công trình trọng điểm, góp phần củng cố thể trận quốc phòng, an ninh, bảo vệ vững chắc chủ quyền Tổ quốc.

- Đại hội XIV tiếp tục xác định: Xây dựng lực lượng dân quân tự vệ vững mạnh, rộng khắp trên các vùng, miền, trên biển.

2 kiên định: Kiên định đường lối quân sự, quốc phòng của Đảng; kiên định xây dựng Quân đội vững mạnh về chính trị. **2 đẩy mạnh:** Đẩy mạnh xây dựng Quân đội nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại; đẩy mạnh hội nhập quốc tế và đối ngoại quốc phòng. **2 ngăn ngừa:** Ngăn ngừa các nguy cơ chiến tranh, xung đột; ngăn ngừa mọi biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong Đảng bộ Quân đội và toàn quân. **5 vững:** Chính trị vững, kỷ luật vững, công nghệ vững, nghệ thuật quân sự vững, đời sống bộ đội vững.

Là thành phần của lực lượng vũ trang, lực lượng dân quân tự vệ được xây dựng vững mạnh, rộng khắp, có bản lĩnh chính trị vững vàng, phát triển cả về số lượng, chất lượng, biên chế, trang bị, chất lượng tổng hợp được nâng cao. Triển khai đồng bộ, hiệu quả công tác quốc phòng ở các ban, bộ, ngành, địa phương.

4- Về xây dựng công nghiệp quốc phòng

Đại hội XIV, xác định: Đẩy mạnh đột phá phát triển công nghiệp quốc phòng tự chủ, tự lực, tự cường, lưỡng dụng, hiện đại.

Cùng với tiếp tục khẳng định tính lưỡng dụng, hiện đại trong Văn kiện Đại hội XIII, Đại hội XIV bổ sung thêm các thành tố *“tự chủ, tự lực, tự cường, hiện đại”* trong phát triển công nghiệp quốc phòng nhằm phát huy nội lực, tự lực tiến tới tự chủ chiến lược trong suốt quá trình từ nghiên cứu đến sản xuất và phát triển; không ngừng đổi mới, ứng dụng công nghệ cao, bảo đảm chất lượng ngày càng cao.

Làm chủ một số công nghệ nền, công nghệ lõi; nghiên cứu thiết kế, chế tạo thành công nhiều chủng loại vũ khí, trang bị kỹ thuật hiện đại, công nghệ cao. Sản phẩm công nghiệp quốc phòng ngày càng đa dạng, lưỡng dụng, bảo đảm chất lượng, đóng góp tích cực vào tăng cường tiềm lực quốc phòng, an ninh và sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

5- Về hội nhập quốc tế và đối ngoại quốc phòng

Đại hội XIV xác định: Đẩy mạnh hội nhập quốc tế và đối ngoại quốc phòng, tích cực tham gia hiệu quả các hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên hợp quốc, hỗ trợ nhân đạo, tìm kiếm cứu nạn, cứu trợ thảm họa, khắc phục hậu quả chiến tranh.

Công tác hội nhập quốc tế và đối ngoại quốc phòng tiếp tục được đẩy mạnh theo phương châm chủ động, linh hoạt, thực chất, hiệu quả, toàn diện cả song phương và đa phương, là một trụ cột đối ngoại của Đảng, ngoại giao Nhà nước và đối ngoại Nhân dân.

Đẩy mạnh hợp tác quốc phòng song phương với các nước lớn, các nước láng giềng, các nước ASEAN và các nước bạn bè truyền thống; tích cực, chủ động tham gia các diễn đàn quân sự - quốc phòng đa phương; các nghị định thư, hiệp định, kế hoạch hợp tác ngày càng hiệu quả.

Tích cực tham gia các hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên hợp quốc, các hội thi, hội thao quân sự quốc tế, diễn tập quốc phòng về an ninh phi truyền

thống; giao lưu hữu nghị quốc phòng biên giới với các nước; tích cực khắc phục hậu quả chiến tranh; tranh thủ hợp tác chuyển giao công nghệ, nguồn lực tiên tiến.

LỜI KẾT

Những tư duy, nhận thức mới về quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc trong Văn kiện Đại hội XIV của Đảng là những chủ trương lớn, đúng đắn, có ý nghĩa chiến lược; là kết quả của việc tổng kết sâu sắc sự lãnh đạo của Đảng về củng cố, quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc; là kế thừa, phát triển truyền thống và kinh nghiệm đánh giặc, giữ nước của dân tộc.

Quán triệt sâu sắc và tổ chức thực hiện thắng lợi những chủ trương, quan điểm của Đảng về nhiệm vụ quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc là trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân; là kế sách giữ nước từ sớm, từ xa; từ khi nước chưa nguy; bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc; giữ vững ổn định chính trị và môi trường hòa bình để xây dựng đất nước giàu mạnh, phồn vinh, văn minh, hạnh phúc, vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội.